

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskolläraryrket
HT 2021
Fakulteten för lärarutbildning

Lek och lärande

En intervjustudie om förskollärares uppfattningar kring lek respektive lärande

Sophie Adlén & Maja Duronjic

Författare: Sophie Adlén & Maja Duronjic

Titel på svenska: Lek och lärande. En intervjustudie om förskollärares uppfattningar kring lek respektive lärande

Titel på engelska: Play and learning. An interview study of preschool teachers' perceptions of play respective learning

Handledare: Camilla Forsberg

Bedömande lärare: Susanne Thulin

Sammanfattning

Lek och lärande är två omfattande begrepp som kan definieras på många olika sätt. Både lek och lärande är en del av barns vardag i förskolan, förskoleklassen och skolan. Syftet med denna studie är att undersöka och bidra med kunskaper om hur förskollärare uppfattar lek respektive lärande samt hur leken kan användas som lärande i förskolan och förskoleklassen. Studien utgår från en kvalitativ metod genom att semistrukturerade intervjuer har gjorts. För att kunna samla på empiri till studiens syfte och frågeställningar har intervjuer gjorts med fem förskollärare, en förskollärare i förskoleklass och fyra förskollärare i förskolan, i två kommuner i södra Sverige. Resultatet som framkommer från respondenter tolkas och utgår från den valda teoretiska utgångspunkten, det sociokulturella perspektivet. De begrepp som används och kopplas i analysen av resultatet är: appropriation, scaffolding och den proximala utvecklingszonen. Resultatet i studien visar att förskollärare är eniga om att samspel och kommunikation med andra människor är en viktig del i leken samt för barns lärande och utveckling. Slutsatsen av resultatet visar att förskollärare i vår studie uppfattar att lek och lärande förhåller sig till varandra och att de kompletterar varandra, där lek och lärande tillsammans bidrar till ett lustfyllt lärande.

Nyckelord: Lek, lärande, utveckling, förskola, förskoleklass, sociokulturellt, lustfyllt lärande, lekresponsiv undervisning

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	5
2. Bakgrund.....	6
2.1 Begreppsdefinition	6
2.1.1 Lek.....	6
2.1.2 Lärande.....	7
2.2 Styrdokument	7
3. Tidigare forskning.....	8
3.1 Relationen mellan lek och lärande	9
3.2 Lek och lärande i förskola och förskoleklass	10
3.3 Lekresponsiv undervisning och arbetslagets roll i barnens lek.....	11
4. Teoretisk utgångspunkt	13
4.1 Sociokulturella perspektivet	13
4.2 Begreppsdefinition	15
4.2.1 Appropriering	15
4.2.2 Scaffolding	15
4.2.3 Den proximala utvecklingszonen	15
5. Metod.....	16
5.1 Val av metod	16
5.2 Urval.....	17
5.3 Genomförande	17
5.4 Bearbetning och analys av det insamlade materialet	18
5.5 Etiska överväganden	19
6. Resultat och analys.....	20
6.1 Lek som lärande	20

6.1.1 Sammanfattande analys	21
6.2 Lekens betydelse för samspel och kommunikation.....	22
6.2.1 Sammanfattande analys	23
6.3 Lek generera ett lustfyllt lärande.....	23
6.3.1 Sammanfattande analys	24
6.4 Förskollärare ska stötta men inte störa leken	25
6.4.1 Sammanfattande analys	26
7. Diskussion	26
7.1 Resultatdiskussion	27
7.1.1 Sammanfattande slutsats och reflektion	29
7.2 Metoddiskussion.....	30
7.3 Vidare forskning.....	32
Referenslista.....	33
Bilaga 1	36
Bilaga 2	37

1. Inledning

En grupp barn äter gröt. Lärarna pratar med barnen om gröten, att den är gjord av havregryn och vatten, och att vi äter den med lingon och mjölk – gröten *som är*, verklighet, vedertagen kunskap. Då kanske ett barn – eller en lärare! – ser ett lingon som en båt, som seglar på mjölkens hav mot grötens ö – gröten *som om*, fantasi, lek. Leken uppstår. (Malmö stad 2019)

Som citatet ovan visar finns det en relation mellan vedertagen kunskap (*som är*) och det fantasifulla (*som om*). Detta visar på att lek, där oftast fantasin uppstår, och kunskap kan förhålla sig till varandra. Tillsammans skapar och beskriver termerna *som är* och *som om* en lekresponsiv undervisning, det vill säga en verksamhet som bidrar till att barn utvecklar exempelvis nya lekar och lär sig om något som inte finns i leken (Nylander 2019; Pramling & Wallerstedt 2019). Utifrån ett barns perspektiv blir verkligheten representerad som något annat och det är här termen *som om* tar sin utgångspunkt (Paul Harris 1995; Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014). Vad är lek och lärande? Kan lek ses som ett lärande? Har lek och lärande en relation till varandra? Detta är några frågor som framkommer och har en utgångspunkt i denna studie.

Utifrån våra upplevelser och erfarenheter från verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i förskola och förskoleklass har intresset för studiens ämne om lek och lärande väckts. Det har framkommit och blivit synligt att lek och lärande har stor betydelse för barns och elevers utveckling samt att leken kan användas som en resurs i undervisning, för barns lärande och utveckling. I denna forskningsstudie ska lek och lärande undersökas där förskolläraernas uppfattning kring begreppet lek respektive lärande samt arbetet med leken och lärandet i verksamheten kommer att vara i fokus.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Området som har valts att undersöka i studien berör lek och lärande i förskolan och förskoleklassen. Läroplan för förskolan (Skolverket 2018) och läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket 2019) lyfter vikten av lek och lärande i undervisningen samt dess betydelse för barns lärande och utveckling, vilket ligger till grund

för undersökningen i denna studie. Syftet med studien är att undersöka och bidra med kunskaper om hur förskollärare uppfattar lek respektive lärande samt hur leken kan användas som lärande i förskolan och förskoleklassen. Genom studien finns en förhoppning om att få en fördjupad kunskap och förståelse för begreppen lek och lärande samt relationen mellan dem, utifrån förskollärares uppfattningar. Förhoppningen är att studien ska bidra till att förskollärare och blivande förskollärare får en fördjupad syn på hur lek och lärande kan användas som en helhet i undervisningen.

Genom dessa frågeställningar besvaras studiens syfte:

- Hur definierar förskollärare begreppet lek respektive lärande?
- Hur arbetar förskollärare med leken och lärandet i förskola och förskoleklass?

2. Bakgrund

I detta kapitel beskrivs en definition av begreppen lek och lärande som ligger till grund för denna studie, samt vad styrdokumentet säger om lek och lärande i förskolans och skolans verksamhet.

2.1 Begreppsdefinition

I detta avsnitt redogörs för begreppen lek och lärande. Det är två omfattande begrepp som har många olika definitioner och kan beskrivas på olika sätt.

Lek är en aktivitet där barn får möjlighet att uttrycka sina känslor och upplevelser. Lärande sker under hela livet, där barn lär sig både i och utanför leken. Lärande sker i samspel med andra samt av andra (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014).

2.1.1 Lek

Leken kan beskrivas som fri, social, lustfylld och fantasifull där leken betraktas som barns värld (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014; Huizinga 1955; Berg 1992; Knutsdotter Olofsson 1987, 1992). Leken kan betraktas som ett sätt för barnen att gå in i en fantasivärld utifrån sina upplevelser i förhållande till sin omvärld. Leken kan ses som en

viktig del av barns liv eftersom det är i leken som barn kan träna förmågan till inlevelse, att komma fram till och skapa fantasier eller föreställa sig något som inte är verkligt. Det är även i leken som barnet kan utveckla social interaktion med andra barn och vuxna genom att exempelvis förstå vad andra säger eller uttrycker och hur barnet själv uttrycker sig för att andra ska förstå (Fridman 2019). Enligt Ring (2018) lär barn genom leken och det är då leken kan användas som ett redskap för barns tidiga lärande. En annan forskare som styrker detta är Lev Vygotskij (1896-1934), som var en psykolog, filosof och pedagog. Vygotskij ser leken som en viktig aktivitet för barnen, där de kan genom leken utveckla kunskap om världen och sin omgivning. Utifrån detta perspektiv är stöd av pedagoger och andra barn, som kanske har mer erfarenhet och kunskap, en viktig del för att leken ska utvecklas vidare. Andreasson och Allard (2015) lyfter fram att lek kan beskrivas som en metod, som kan vara ett stöd för barns och elevers lärande och utveckling.

2.1.2 Lärande

Vi utgår från en definition av begreppet lärande som hämtas från Thulin (2011) med hänvisning till Marton och Booth (2000). Thulin (2011) skriver att lärande kan ses som något som sker hela tiden i alla situationer och i samspel med andra människor i omgivningen. Enligt Marton och Booth (2000) är lärande som ett sätt att få och utveckla kunskaper om världen. Lärande kan beskrivas och ses som relationellt, det vill säga att barnen och omgivningen eller den yttre världen förhåller sig till varandra. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) använder begreppet institutionellt lärande, det vill säga att lärande är kunskap som sprids mellan olika generationer. De beskriver att syftet med lärande är att barn ska lära sig och få nya kunskaper om något.

2.2 Styrdokument

I läroplan för förskolan (Skolverket 2018) och läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket 2019) anses förskolan och förskoleklassen som en plats där en social gemenskap skapas. Den sociala gemenskapen ska bidra till att förskolan och förskoleklassen ses som en trygg plats och som kan bidra till att stimulera barns och elevers lärande. Det är viktigt att förskolan kan möta barn genom att respektera de tankar och den

förståelse som de kan ha för omvärlden, för att på så sätt visa barnen att deras erfarenheter är viktiga. Båda läroplanerna lyfter fram att leken är viktig för barns och elevers lärande. Här kan leken förstås som ett redskap och grunden för barns och elevers utveckling, lärande och välbefinnande. I båda läroplanerna lyfts vikten av lek och lärande i förskolan och förskoleklassen, där lek och ett lekfullt lärande förhåller sig till varandra genom att de kan stimulera många olika förmågor. Några av förmågorna är exempelvis att barn och elever kan utveckla fantasi, kreativitet, symboliskt tänkande, empati för andra, att kunna lösa problem, samspela och kommunicera med andra människor samt att stimulera deras motorik.

Lek stimulerar fantasi och inlevelse. Lek kan också utmana och stimulera barnens motorik, kommunikation, samarbete och problemlösning samt förmåga att tänka i bilder och symboler. Därför är det viktigt att ge barnen tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva (Skolverket 2018, s. 8).

I läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket 2019) står det om vad undervisningen ska bidra med genom elevernas lek.

I undervisningen ska eleverna genom leken ges möjlighet att bearbeta intryck, pröva olika identiteter, utveckla kreativitet samt sin förmåga att samarbeta och kommunicera (Skolverket 2019, s. 18).

Det är i leken som barn får möjlighet att skapa och gå in i andra roller, bearbeta sina känslor, uppfattningar, fantisera och imitera (Skolverket 2018). Detta är även något som lyfts fram i läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket 2019).

3. Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras tidigare forskning om begreppen lek och lärande utifrån litteratur och vetenskapliga artiklar. Studien utgår från internationella och nationella artiklar, som förhåller sig till studiens valda ämnesområde, om lek och lärande.

För att hitta relevanta vetenskapliga artiklar och tidigare forskning om lek och lärande har artiklarna sökts i söktjänsterna SwePub och Summon, genom Högskolan Kristianstads bibliotek. Det har även framkommit andra artiklar som har hittats och använts från andra hemsidor och genom andra artiklars referenslistor, som har varit relevanta att använda till

denna studie. Sökorden som har använts för att hitta vetenskapligt granskade artiklar i SwePub och Summon var: förskola, förskoleklass, lek och lärande, vilket har skrivits på följande sätt: förskol/förskoleklas* (med trunkering) för att förkorta ordet och att inte utesluta för många ord som kunde ge samma sökning samt för att vidga sökningen. Detta sätt, att inte skriva sista bokstaven i ordet, valdes för att få alla träffar på ord som börjar på förskol eller förskoleklas, som exempelvis förskolan, förskolor, förskoleklass, förskoleklassen och så vidare. Tillsammans med orden förskol eller förskoleklas har "lek och lärande" skrivits inom citattecken för att det skulle förhålla sig till studiens ämne. Sökningarna har begränsats genom tidskriftsartikel som typ av publikation och referegranskat/peer-reviewed för att få vetenskapligt granskade artiklar. Sökorden gav sammanlagt 64 träffar, från båda söktjänsterna, och med begränsningarna referegranskat/peer-reviewed samt tidskriftsartiklar minskades antalet till 7 träffar.

3.1 Relationen mellan lek och lärande

Leken kan beskrivas som en metod för att stödja barns och elevers lärande och utveckling. Något som dagens forskare och pedagoger är överens om är att leken är en viktig utgångspunkt för barns lärande och utveckling (Andreasson & Allard 2015).

I en forskning som handlar om barns lärande och utveckling beskriver Mauritzon och Pramling Samuelsson (1997) att barn lär sig och utvecklar problemlösningsförmågan i leken. Det är i leken och de problem som kan uppstå där som barn kan komma fram till och öva sin problemlösningsförmåga. Genom att lösa problemen kan de utveckla ett divergent tänkande, det vill säga att de börjar tänka utifrån sina fantasier och upplevelser, vilket kan följa med dem och vara en tillgång i det fortsatta livet. Enligt Andreasson och Allard (2015) hävdar kända lekforskaren Knutsdotter Olofsson (2003) att när barn leker kan de bearbeta och utveckla sina idéer. På så sätt kan deras upplevelser bli tydligare och de kan komma ihåg de i resten av deras liv. Magnusson och Pramling Samuelsson (2019) lyfter fram vikten av lek och lärande till förskolans didaktik, där lek och undervisning förhåller sig till varandra genom att de interagerar med varandra. I leken kan både barn och pedagoger skapa olika roller och där

även en fantasivärld skapas. På så sätt kan barn tänka och lära sig om vilka regler eller vad som gäller både i och utanför leken.

Andra författare som har forskat kring lek och lärande och som har skrivit om det är Pramling Samuelsson och Johansson (2009). De beskriver lekens och lärandets aspekter och att de oftast ses som två olika fenomen både inom forskningen och i den pedagogiska verksamheten. Pramling Samuelsson och Johansson (2009) menar även att det finns likheter mellan lek och lärande som i vad de kan bidra med för barnen, där både lek och lärande kan utmana och utvidga deras syn på verkligheten eller världen. Det är i aktiviteter som barnen skapar själva eller är delaktiga i, där lek och lärande blir synligt. Pramling Samuelsson och Johansson (2006) har genom sina undersökningar kommit fram till att lek och lärande i praktiken är separerade. De har fokuserat på att undersöka dimensionerna av lärandet i leken och leken i lärandet, där de lyfter fram att båda dimensionerna interagerar med varandra genom att de stimulerar varandra. I sin studie nämner de att lek och lärande kommer att ses som två relaterade fenomen genom att de kompletterar varandra. Några viktiga delar som är förknippade med leken och lärandet är fantasi, kreativitet och kontroll och det är de delarna som interagerar med varandra. Det som kan skilja perspektiven åt är att leken har blivit mer värderat i förskolans verksamhet och lärandet har blivit mer värderat i skolans verksamhet men båda perspektiven är lika viktiga i förskolan och skolan (Pramling Samuelsson & Johansson 2006).

3.2 Lek och lärande i förskola och förskoleklass

Lek och lärande är något som barn redan i tidig ålder kan stöta på under deras tid i förskolan och förskoleklassen men även lite senare i deras fortsatta skoltid (Andreasson & Allard 2015). I förskolan eller skolan har förskollärare eller lärare stött på problem som berör hur de ska hantera och vägleda barns lek för att kunna skydda leken på ett varsamt sätt. I exempelvis förskolan har leken och barns lärande fått en förändrad betydelse genom att det är pedagogernas förhållningssätt som kan påverka barns lek och deras arbete med lek (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014). Enligt Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) hävdar Pramling, Klerfelt och Williams Graneld (1995) att leken oftast har funnits i

förskolan medan leken i skolan ofta har förekommit tillsammans med ett ämne som i exempelvis gymnastik. Det som kan skilja på lek i förskolan och skolan är att leken har betraktats som fri, där barn leker själva utan vuxna, medan i skolan har leken inte haft något värde eller utrymme. Istället har målet varit att eleverna ska lära sig något vilket kan vara en anledning till att barn eller elever kan ha svårt att förstå själva om de får leka i skolan.

Utformningen av förskolans och skolans miljö har också stor betydelse för barns och elevers lek, lärande och utveckling. För att barns och elevers utveckling ska stödjas är det viktigt att miljön i förskolan och skolan bjuder in till samspel och kommunikation mellan barn och lärare samt mellan barnen (Andreasson & Allard 2015). Andreasson och Allard (2015) menar att miljön kan bidra till aktiviteter där ett lärande kan ske mellan barn och vuxna samt mellan barnen. Det är viktigt att miljön är noga utrustad med material som kan bjuda in till lekar och stimulera barns och elevers lärande. På så sätt kan barnen och eleverna få möjlighet att vara kreativa, använda och utveckla sin fantasiförmåga. Detta är även något som Vygotskij lyfter vikten av. Enligt Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) hävdar Vygotskij (1978) att det är exempelvis miljön som kan avgöra hur lek som lärande utvecklas i en barngrupp samt hur lek och lärande kan integreras i förskolan. Hägglund och Pramling Samuelsson (2009) lyfter fram hur viktigt det är att integrera lek och lärande som en helhet i förskolans verksamhet. De har genom forskning kommit fram till idéer om lärande och undervisning i förskolan, som exempelvis hur det går att integrera lek och lärande som ett viktigt samband mellan barns livsupplevelser och lärande.

3.3 Lekresponsiv undervisning och arbetslagets roll i barnens lek

Begreppet lekresponsiv undervisning handlar om att en undervisning ses som en gemensam aktivitet, där barn och pedagoger gör något gemensamt och blir engagerade tillsammans i undervisningen (Pramling & Wallerstedt 2019). Pedagogerna har en stor roll och ansvar och det är att kunna vara responsiv, det vill säga att vara ömsesidiga med barnen genom att kunna svara på deras tankar och idéer som de har. Ur ett förskoleperspektiv kan begreppet lekresponsiv undervisning förstås som att det är relationen mellan barn och vuxna som är utgångspunkten för att en undervisning skapas. Detta är även något som Björklund och

Palmer (2019) lyfter fram. De menar att en lekresponsiv undervisning fokuserar på ett innehåll som barn ska försöka förstå och utveckla sina kunskaper om, vilket kan exempelvis ske när barn leker eller är med i en aktivitet. Andra författare som lyfter fram vikten av pedagogernas närvaro i barnens lek och utforskande samt kopplar det till lekresponsiv undervisning är Magnusson och Pramling Samuelsson (2019). I sin studie som handlar om hur skriftspråkliga verktyg kommer i användning i exempelvis affärslek visar studien att skriftspråkliga verktyg, som exempelvis begrepp, framkommer och blir synliga när barn och förskollärare exempelvis leker affär tillsammans. Författarna förklarar delarna av affärsleken, där en av delarna rör verkliga problem och dessa beskrivs i termer av *som är*. En annan del av affärsleken kan beskrivas *som om* och denna del utgår från barnens tolkningar av begrepp eller symboler för att leka affär och bildar en föreställande eller fantasifull lek. De delarna av affärsleken kan visa barnens engagemang och motivation till att använda sig av skriftspråkliga verktyg i leken. Nilsson, Lecusay och Alnervik (2018) fokuserar på att undersöka begreppet undervisning och de redogör även för begreppet målrelationella processer som de menar är utforskande projekt och lekvärldar, där barn och pedagoger deltar tillsammans, som exempelvis i affärsleken (Magnusson & Pramling Samuelsson 2019).

Att interagera dimensionerna av lärandet i leken eller leken i lärandet kan bli problematiskt för pedagogerna. Det är viktigt att de har erfarenheter att kunna ta del av barnens lekvärldar genom att de kan förstå när och på vilket sätt de kan interagera lärandet i leken för att det ska bli ett lekfullt lärande (Pramling Samuelsson & Johansson 2006).

Pedagoger har som roll att vara närvarande i barns lek för att på så sätt utmana barnen vidare i leken (Pramling & Wallerstedt 2019). Pramling Samuelsson och Johansson (2009) menar att en av orsak till att pedagogerna inte är med eller går in i barns lek kan vara för att de inte vill störa barnen när de leker eller förstöra deras lek. Enligt Andreasson och Allard (2015) anser Pramling Samuelsson och Johansson (2006) att pedagogernas eller vuxnas ansvar och roll i barnens lek, är att de är närvarande och stödjer barn i deras lek men att inte störa leken. Barnens lek bör vara skyddad, fri, lekfull och utan bekymmer genom att pedagogerna inte tar över eller tar ifrån barnens önsknings till att leka. Enligt Andreasson och Allard (2015) hävdar Knutsdotter Olofsson (1991) att vuxna har en stor roll i barnens lek, genom att vuxna

kan visa för barnen hur en lek kan gå till för att den ska bli så jämställt som möjligt där alla barn får lika mycket delaktighet och inflytande i leken. Närvarande vuxna kan exempelvis hjälpa barn att lugna ner en lek om den börjar bli för våldsam eller att konflikter uppstår mellan barnen, medan andra barn kanske behöver stimuleras och bli starkare i leken. Knutsdotter Olofsson (1991) skriver fram att det är en viktig förmåga när barn kommer bra överens med varandra i en grupp, vilket kan exempelvis utvecklas i leken. En av anledningarna till att pedagogers eller vuxnas närvaro är viktig i barnens lek, är för att de kan stimulera och utveckla barnens tänkande och problemlösningsförmåga. På så sätt kan pedagoger eller vuxna hjälpa barnen att komma fram till lösningar och försöka hantera situationer som inte är tydliga eller som är utmanande. Det är i leken som frågor kan dyka upp, som både barn och pedagoger kan tänka på eller ställa till varandra. Med hjälp av pedagogers närvaro kan barns föreställningar utvecklas genom frågorna som pedagoger ställer till barnen. Några exempel på frågor som pedagoger kan ställa till barnen och som kan börja stimulera deras föreställningar är: ”Är det viktigt ha mjöl för att kunna baka bröd och kakor?”, ”Vad behöver växter och blommor för att de ska kunna växa?”, ”Behöver en byggare ha en skruvmejsel och skruvar för att kunna bygga något?”. Genom stimulerande och utmanande frågor kan barnen utveckla kunskaper om verkligheten och få föreställningar om hur det fungerar i omvärlden, som de kan bli nyfikna på och mer uppmärksamma på i sin vardag (Andreasson & Allard 2015).

4. Teoretisk utgångspunkt

I detta kapitel presenteras studiens teoretiska utgångspunkt som kommer att användas som ett verktyg till att analysera resultatet. Den valda teorin är det sociokulturella perspektivet. Utifrån denna teori anses barns lärande ske genom lek och i samspel med andra människor.

4.1 Sociokulturella perspektivet

Vygotskijs teori ligger till grund för det sociokulturella perspektivet som utgår från att barn lär och utvecklas genom sociala samspel med andra vuxna och barn (Vygotskij 1995). Enligt Lillemyr (2013) framhäver Vygotskij lärandet som en social process, det vill säga att nya

kunskaper skapas genom interaktion med andra. I samspel tar människor till sig kunskaper och blir delaktiga, samt att det är det sociala samspelet som anses vara den viktigaste och största drivkraften och som för barns utveckling och lärande framåt. Detta framhäver även Säljö (2015) som ger uttryck för att det sociala samspelet som vi människor skapar tillsammans kan ha en god påverkan på vår utveckling och lärande. Lärande är något som pågår hela tiden i alla situationer som vi människor är med i och därav både individuellt och kollektivt. Stor del av lärandet sker i samspel med andra människor, därav blir lärandet beroende av de sociala situationerna där det finns möjlighet till utbyte av tidigare erfarenheter. Sociala interaktioner och samarbetet mellan andra människor ger en bättre förutsättning för lärandet och utvecklingen.

Vygotskij (1995) uttrycker att människor ständigt lär sig och utvecklar nya sätt att förstå sin omvärld, vilket ger oss nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter som vi senare i livet kan använda oss av i framtida situationer. Sättet vi får kunskaper och lär oss på är beroende av de olika kulturella omständigheterna som vi befinner oss i. Enligt Vygotskij är barn i behov av de fysiska och psykologiska redskapen som finns i en kultur för att kunna utvecklas. De fysiska redskapen som Vygotskij kallar för artefakter, kan beskrivas som olika instrument och verktyg som kulturen erbjuder. När han däremot talar om de psykologiska redskapen menar han exempelvis skriftspråk (Vygotskij 1995).

Utifrån det sociokulturella perspektivet menar Vygotskij (1995) att barns lärande sker genom lek och samspel med andra. Han anser att barns lek är uppbyggt från deras egna erfarenheter som de har fått från verkligheten. Leken har en stor betydelse för barns lärande och det är genom lek som barn får lära sig att visa sina erfarenheter, kunskaper och uttrycka sin fantasi samt kreativitet. Vidare poängterar Vygotskij pedagogernas roll i arbetet för barnens vidareutveckling av kunskaper. Scaffolding, eller som det heter på svenska stöttning, innebär pedagogers stöttning där hen exempelvis delar upp en uppgift i mindre delar. Pedagogen har som roll att finnas som stöd genom att vägleda och uppmärksamma barnet på hur uppgiften kan lösas på bästa sätt (Vygotskij 1995).

4.2 Begreppsdefinition

I detta avsnitt beskrivs begreppen appropriering, scaffolding och den proximala utvecklingszonen. Detta är tre begrepp som ligger till grund i det sociokulturella perspektivet och för denna studie. Begreppens användning i studien kommer att presenteras mer under kapitel 6.

4.2.1 Appropriering

Enligt Säljö (2015) menar Vygotskij att vi människor ständigt är under utveckling och att vi människor tar till oss kunskaper från andra människor som befinner sig i vår omgivning. När vi tar till oss kunskaper från andra människor kallar Vygotskij det för appropriering, det vill säga att människor approprierar konstant nya sätt att använda sig av dessa fysiska och psykologiska redskap med hjälp av vad de vet och vad de kan (Säljö 2015).

4.2.2 Scaffolding

Scaffolding eller stöttning är ett sociokulturellt begrepp som kommer från Vygotskij och Bruner. Begreppet beskriver stödet och vägledningen som en individ kan få vid inläring och i inlärningsprocessen (Skolverket 2019). Stöttning kan betraktas och beskrivas som ett hjälpmedel som kan bidra till att exempelvis vägleda och uppmärksamma individen som lär sig att utvecklas vidare (Säljö 2015). Utifrån ett pedagogiskt sammanhang är det pedagoger som stöttar barns och elevers utveckling av exempelvis nya kunskaper, förmågor och ord eller begrepp (Skolverket 2017).

4.2.3 Den proximala utvecklingszonen

Enligt Säljö (2015) handlar Vygotskijs teori om att vi människor lär oss genom samspel med andra och detta ligger till grund i den proximala utvecklingszonen, zonen för den närmaste utvecklingen. Vygotskij beskriver den proximala utvecklingszonen som när ett barn inte själv kan lösa ett problem så kan barnet lösa problemet med hjälp av en vuxen eller ett annat barn som har utvecklat problemlösningsförmåga, som kan visa på olika strategier för att hantera problemet. Det handlar om att barn som är på en utvecklingsnivå ska få möjlighet att med stöd av en vuxen klara av problemlösning på en högre utvecklingsnivå (Säljö 2015). Det är viktigt

att personalen i de pedagogiska verksamheterna skapar en trygg miljö och atmosfär för barnen och eleverna, där alla hjälper varandra, lär sig och utvecklas tillsammans. Detta är något som är en utgångspunkt i den proximala utvecklingszonen (Andreasson & Allard 2015).

I följande avsnitt kommer vi presentera närmare hur teorin kommer att användas i analysprocessen.

5. Metod

I detta kapitel presenteras val av insamlingsmetod, urval, studiens genomförande, bearbetning och analys av materialet som har samlats in samt de etiska överväganden som har gjorts i studien.

5.1 Val av metod

Undersökningen har utgått från en kvalitativ forskningsansats genom att studien baserar sig på intervjuer som har använts för datainsamling. Genom intervjuer finns en förhoppning om att komma åt studiens syfte som är att undersöka och bidra med kunskaper om hur förskollärare uppfattar lek respektive lärande samt hur leken kan användas som lärande i förskolan och förskoleklassen. Denscombe (2018) hävdar att intervju är en lämplig metod att använda sig av för att ta reda på människors erfarenheter, åsikter, förståelse och känslor. Användandet av intervjuer som metod kan bidra till mer utvecklade svar från respondenterna. Den valda teoretiska utgångspunkten för studien, det sociokulturella perspektivet, passar då studien innefattar lek där i leken oftast uppstår ett lärande i sociala interaktioner med andra människor. Fokus har varit hur förskollärare använder och berättar om leken och lärandet i förhållande till det sociala samspelet eller det sociokulturella perspektivet.

Undersökningen grundar sig på semistrukturerade intervjuer där vi utgick från förbestämda intervjufrågor men lämnade utrymme för följdfrågor. Stukat (2011) nämner att semistrukturerade intervjuer är en lämplig intervjumetod att använda sig av för att ta reda på, förstå och upptäcka olika egenskaper i ett specifikt ämne eller fråga. Både öppna och slutna frågor har använts för att ge så stor möjlighet till följdfrågor som möjligt. Intervjufrågorna har

inte delats ut i förväg utan de har presenterats vid samma tillfälle som intervjun har skett. Detta för att svaren ska förbli spontana och ärliga där deltagarna har fått berätta hur det ser ut i praktiken utan att fundera ut ett svar i förväg. Intervjuerna har dokumenterats genom ljudinspelning, som blev ett underlag till att presentera studiens resultat. Utifrån det insamlade dataunderlaget har vi kunnat gå tillbaka till i efterhand för att lyssna på flera gånger för att därefter kunnat analysera materialet (Denscombe 2018). Ljudinspelningarna från intervjuerna har transkriberats till skriftlig text för att på ett enklare sätt kunna urskilja likheter och skillnader samt kategorisera svaren från intervjuerna. Intervjuerna transkriberades efter att vi gjorde alla intervjuer med respondenterna.

5.2 Urval

Studien har utgått från ett bekvämlighetsurval, som Denscombe (2018) beskriver som ett urval för att hitta lätt tillgängliga respondenter som frivilligt vill delta i studien. Vi vände oss till legitimerade förskollärare som vi kände till och ansåg som relevanta till vår studie, det vill säga förskollärare som har lång erfarenhet inom yrket. Valet av att intervjua legitimerade förskollärare är för att dessa besitter en expertis inom området lek och lärande. Urvalet har riktat sig till fem förskollärare, en förskollärare som arbetar i förskoleklass och fyra förskollärare som arbetar i förskolan, i två kommuner i södra Sverige som visade intresse av att delta i intervju. Intervjuerna genomfördes enskilt för att förhindra kommunikation mellan de olika respondenterna, det vill säga att respondenterna inte skulle kunna diskutera intervjufrågorna med varandra. Vi ville att svaren skulle bli så personliga som möjligt, där var och en av respondenterna fick svara utifrån sin egen uppfattning. I studien har respondenterna benämnts som förskollärare med siffror, som exempelvis förskollärare 1, 2, 3, 4, 5. Detta valde vi för att göra deltagarna anonyma och skydda deras identitet.

5.3 Genomförande

Det började med att intervjufrågor formulerades i förhållande till studiens syfte och forskningsområde (se bilaga 1). Planen var först att utföra en pilotstudie men på grund av tidsbrist valde vi att bearbeta intervjufrågorna i förväg för att formulera passande frågor utifrån studiens frågeställningar. Därefter skickades intervjufrågorna till vår handledare för

bedömning och när vi utvecklat frågorna efter handledarens önskan kontaktades i första hand bekanta förskollärare via mail. I mailet bifogades ett missivbrev som innehöll information om studiens syfte och genomförande samt en förfrågan om förskollärares önskan att delta i studien (se bilaga 2). De förskollärare som anmälde sitt intresse för att delta i studien fick valmöjligheten att fylla i en samtyckesblankett antingen på plats eller via mail beroende på hur förskollärarna ville utföra intervjun, därefter bokades en tid för ett intervjutillfälle. Det var fem förskollärare som anmälde sitt intresse, där alla fick alternativet att delta i intervjun på plats i verksamheten eller via digitala medel som exempelvis Zoom eller telefon. Beroende på vad deltagarna valde fick de lämna sitt skriftliga eller muntliga samtycke, genom att godkänna att de läst informationen om studien samt sitt godkännande att bli ljudinspelade (se bilaga 2). Ljudinspelning valdes som metod då vi på ett enklare sätt kunde fokusera på vad respondenten sa samt för att kunna formulera följdfrågor utan att missa dokumentation av något som respondenten sa. Denscombe (2018) menar att ljudupptagningar kan bidra till en fullständig dokumentation, som exempelvis det som respondenten sa i intervjun. Intervjun spelades in via en mobiltelefon, därefter lades ljudinspelningen in på datorn och fördes vidare in på en extern hårddisk.

5.4 Bearbetning och analys av det insamlade materialet

För att analysera den insamlade empirin har en analysprocess gjorts genom fem steg vid analys av data som Denscombe (2018) beskriver och lyfter fram. De fem stegen är: iordningställande av data, inledande utforskning av data, analys av data, framställning och presentation av data och validering av data. Det första steget, *iordningställande av data*, innebär att göra utskrift av text från exempelvis ljudupptagningar. Till den insamlade empirin har ljudupptagningar från intervjuer transkriberats, det vill säga att ljudupptagningarna har skrivits om till skrift. I transkriberingen valde vi att ta bort alla pauser och tvekljud, som exempelvis ”ehh” eller ”hmm”. Genom att omvandla ljudupptagningar till skriftspråklig text var det enklare att läsa och analysera svaren flera gånger. Det andra steget, *inledande utforskning av data*, innebär att leta efter återkommande teman eller kategorier samt att hitta likheter och skillnader i deltagarnas utsagor. Efter att transkriberingen gjordes har svaren från intervjuerna kategoriserats utifrån den insamlade empirin och studiens frågeställningar. Fejes

och Thornberg (2019) beskriver hur kategorier skapas och uppkommer och att det är genom att analysera likheter och skillnader i empirin som de kan uppstå, vilket leder till att texten förkortas och formas genom kategorier. Det tredje steget, *analys av data*, innebär att koda data och att gruppera koderna till kategorier eller teman samt att jämföra de. I detta steg har kategorierna formats utifrån det insamlade materialet. Genom att intervjuvaren har analyserats fråga efter fråga har det varit enklare att se likheter och skillnader på förskollärarnas svar utifrån varje fråga. På så sätt letade vi efter begrepp eller kategorier i förhållande till empirin, som kunde skrivas fram i resultatet. Det fjärde steget, *framställning och presentation av data*, innebär att sammanställa och tolka det som har framkommit från den insamlade data. I detta steg diskuterade och reflekterade vi över de svar som vi fick från intervjufrågor var för sig för att tolka empirin som analys. Det femte steget, *validering av data*, innebär att jämföra tolkningar med alternativa förklaringar för att säkerställa att data är fullständig och korrekt. I detta steg kontrollerade vi data genom att det skulle stämma överens med våra tolkningar till empirin för att försöka utgå från korrekta tolkningar av data (Denscombe 2018).

Efter att de fem stegen i analysprocessen har genomgått gjordes en sammanställning av insamlad data, och ett resultat presenteras. Kategorierna som har uppstått i studien utifrån analysprocessen är: lek som lärande, lekens betydelse för samspel och kommunikation, lek genererar ett lustfyllt lärande och förskollärare ska stötta men inte störa leken. Kategorierna kommer att presenteras i följande kapitel, kapitel 6. Dessa kategorier kommer att analyseras utifrån den valda teoretiska utgångspunkten, det sociokulturella perspektivet, som ligger till grund för studien.

5.5 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2017) beskriver begreppet forskningsetik som innebär att forskare bör ta hänsyn till och utgå från riktlinjer och krav i ett forskningsarbete. Studien har utgått från Vetenskapsrådets (2002) fyra grundläggande principer som innefattar kraven: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. De grundläggande principerna har behandlats genom att deltagarna i studien har fått ta del av

skriftlig information genom ett missivbrev som beskriver studiens syfte och genomförande på ett korrekt och tydligt sätt (se bilaga 2). Undersökningen har på så sätt beaktat informationskravet, som innebär att deltagarna har blivit informerade om vad studiens syfte är, vad det är för undersökning och att studien är frivillig att delta i samt att man kan dra sig ur studien när man vill; samtyckeskravet, genom missivbrevet har deltagarna fått lämna sitt samtycke antingen muntligt eller skriftligt till att delta i undersökningen; informationen beaktade även konfidentialitetskravet, genom att deltagarna blev informerade om att de hade rätt till integritet och anonymitet vilket innebär att deltagarna blir avkodade och därmed inte kommer kunna bli spårade utifrån deras deltagande från studien; nyttjandekravet, deltagarna blev också försäkrade om att det insamlade materialet endast ska användas i forskningssyfte. Dataunderlaget har förvarats på ett säkert sätt genom att det insamlade materialet har lagts på en extern hårddisk som endast vi, som har gjort denna studie, har haft tillgång till för att på så sätt skydda respondenternas identitet så att de inte går att spåra. När studien har slutförts kommer det insamlade materialet att raderas för att materialet inte ska kunna hittas och användas vidare.

6. Resultat och analys

I detta kapitel redovisas resultat från studiens intervjufrågor som har kategoriserats i fyra kategorier Lek som lärande, Lekens betydelse för samspel och kommunikation, Lek genererar ett lustfyllt lärande och Förskollärare ska stötta men inte störa leken. Uppkomsten av dessa kategorier lyfts fram i avsnitt 5.4. Därefter presenteras en sammanfattning av analys utifrån den valda teoretiska utgångspunkten, det sociokulturella perspektivet.

6.1 Lek som lärande

Samtliga förskollärare i studien beskriver begreppet lek som en lustfylld aktivitet, att det är samspel och interaktion mellan ett, två eller flera individer. Förskollärare 2 beskriver leken som interaktion mellan människor, djur eller objekt.

Lek kan beskrivas som en lustfylld aktivitet. (Förskollärare 1)

Lek är indikation mellan barn och människor/djur eller objekt. Frivillighet och lust/nöje gör det till lek. (Förskollärare 2)

Enligt förskollärarna kan lärande ses som en aktivitet, precis som leken, men som leder till en utveckling där barn och vuxna inhämtar kunskap och lär sig något nytt. Lärande kan ses som en teoretisk och praktisk process där barn i denna process tar till sig kunskaper och erfarenheter, som de kan förhoppningsvis använda sig av resten av deras liv. De flesta förskollärare beskriver lärande som något där både barn och vuxna upptäcker något nytt som de kanske har upplevt eller varit med om tidigare. Lärande kan förknippas med förståelse genom att man förstår hur man själv kan använda det för att utvecklas vidare.

Lärande som begrepp är en teoretisk eller praktisk process som är grunden för kunskap av något slag. (Förskollärare 2)

Utifrån svaren på intervjufrågor om förskollärarnas uppfattningar kring begreppen lek och lärande framkom det att lek och lärande förhåller sig till varandra. De flesta förskollärare menar att lek inte alltid leder till lärande men att de ofta kan leda till varandra, vilket gör att de hänger ihop. De menar att ett aktivt lärande ofta sker i leken och att det är jätteviktigt att lek och lärande går hand i hand. Om barnen eller eleverna inte är motiverade, aktiva eller tycker att något är roligt eller intressant kan det leda till att barnen inte tar till sig om vad som sker i en situation. De flesta förskollärare anser att lek oftast kan förknippas med glädje och att barn alltid lär sig oavsett om leken endast är avsedd för att leka och lärandet för att lära. Enligt förskollärare 2 och förskollärare 5 finns det mycket som händer i verksamheterna där lek inte behöver vara inblandat i undervisningen men där ett lärande kan ske och som kan ses som lustfyllt. På så sätt kan lek och lärande separeras men leken ska utnyttjas och försöka fånga upp barnens intresse i undervisningen för att det ska vara lustfyllt.

6.1.1 Sammanfattande analys

Enligt samtliga förskollärares uppfattningar kan lek och lärande ses som två olika enskilda aktiviteter men att lek ofta leder till ett lärande, då förskollärarna menar att lek och lärande går hand i hand. Leken kan ses som en aktivitet där barn kan använda sin fantasi medan lärande som aktivitet kan bidra till en utveckling, där barn och vuxna kan lära sig nya saker och utveckla kunskaper om verkligheten samt koppla det till barns fantasilek.

Enligt Vygotskij (1995) och det sociokulturella perspektivet har leken stor betydelse för barns lärande. Det är genom lek som barn kan visa sina erfarenheter, kunskaper, uttrycka sin fantasi och kreativitet. Detta är även något som de flesta förskollärare i studien lyfter fram. De menar att lärande kan beskrivas som en teoretisk och praktisk utveckling och att det är genom lärandet som barn kan utveckla kunskaper och erfarenheter, som de kan ta del av resten av deras liv. Detta kan kopplas till Vygotskijs syn på lärande och utveckling i sociala interaktioner, som anser att barns kunskaper och erfarenheter utvecklas som mest i samspel med andra men även i praktiska handlingar, som exempelvis när barn leker med leksaker. På så sätt kan leksakerna användas som ett redskap för lärandet (Säljö 2015).

6.2 Lekens betydelse för samspel och kommunikation

De flesta förskollärare lyfter fram att det är i lek som samspel och kommunikation framkommer och att det är då ett lärande kan ske, i samverkan med andra människor. Det är i lek där barn kan börja samspela och kommunicera med varandra för att exempelvis uttrycka sina tankar, upplevelser och känslor samt att komma fram till lösningar eller bearbeta olika situationer som de kan uppleva som svåra eller utmanande.

Leken lär även barn samspel där barnen kan ta hjälp av andra barn eller en vuxen när något känns svårt eller när barnen undrar över något. (Förskollärare 1)

Enligt de flesta förskollärare lär sig barn av varandra och tillsammans i leken. De menar att samspel, kommunikation och språk är en viktig del för att barn ska kunna skapa och forma leken eller för att den ska utvecklas vidare. Utifrån svaren från förskollärarna framkom det att barn behöver få prova sociala och emotionella roller i leken, vilket visar på att det behövs en god samverkan med andra barn eller vuxna för att kunna visa dessa roller.

Under leken lär sig barn av varandra där de genom samspel och språk kan skapa och forma leken tillsammans eller hjälpa varandra förstå en lek. (Förskollärare 4)

De flesta förskollärare anser att det kan bli enklare för barnen att kommunicera i leksituationer eftersom barnen oftast går in i olika roller. På så sätt upplever inte barnen alltid leken som något som är verkligt. Detta kan stimulera barns tankar och upplevelser och det är

på detta sätt som barns fantasier växer fram samt där ett lärande blir synligt i samspel med andra människor.

6.2.1 Sammanfattande analys

Det är i leken som samspel och kommunikation oftast kan ske mellan barn och vuxna och mellan barnen menar de flesta förskollärare. På så sätt kan leken vara som en utgångspunkt till en samverkan med andra människor. Enligt samtliga förskollärare har samspel och sociala interaktioner stor betydelse för barns lärande och utveckling. Detta kan kopplas till det sociokulturella perspektivet genom att det beskriver om att människor lär och utvecklas i sociala interaktioner. Med detta kan även begreppet appropriering kopplas genom att det är i sociala interaktioner som barn kan få kunskaper av andra barn eller vuxna (Säljö 2015).

Utifrån förskollärarnas svar tolkar vi att samspel och kommunikation sker i leken. Det är då barn vill och försöker uttrycka sina tankar, upplevelser och känslor för att exempelvis komma fram till lösningar eller bearbeta olika situationer som de kan uppleva som svåra och som de inte kanske kan hantera själva. På så sätt kan barn lära sig av varandra och tillsammans i leken. Det är här som den proximala utvecklingszonen tar sitt uttryck genom att när barnet inte kan lösa ett problem som har uppstått i exempelvis leken kan barnet behöva få hjälp av ett annat barn eller en vuxen som har erfarenhet i att lösa problem. På så sätt kan barnet eller vuxen med en utvecklad problemlösningsförmåga visa vilka strategier som kan användas för att hantera och lösa problemet (Säljö 2015).

6.3 Lek generera ett lustfyllt lärande

Svaren utifrån studiens intervjufrågor visar på att alla förskollärare poängterar leken som viktig och betydelsefull för barns lärande. I verksamheterna använder förskollärarna lek som ett hjälpmedel till lärtillfällena, detta för att lärandet inte ska betraktas som en "lektion" vilket förskollärare 2 anser har en negativ mening för barnen.

Alla människor lär sig fortare om den planerade övningen/ aktiviteten är mer en lek och inte som en "lektion" som barn idag oftast anser vara negativt. (Förskollärare 2)

Något som alla förskollärare tar upp är att leken oftast betraktas som en lustfylld och rolig aktivitet, där det alltid sker ett lärande oavsett om barnen endast leker utan syfte till lärande. Det har ingen betydelse om barn leker samma lek flera gånger, det sker alltid ett lärande på ett eller annat sätt i olika former. Däremot när en planerad aktivitet med ett syfte att barnen ska lära sig om ett specifikt ämne är leken enligt förskollärarna ett bra hjälpmedel att ta användning av. Barn kan ibland vara osäkra och inte tro på sig själva om en lärsituation endast betraktas som ett lärande. Att koppla in lek i aktiviteten kan underlätta för dessa barn som har svårt att ta steget framåt genom att de börjar våga uttrycka sig. Om förskolläraren då omvandlar lärsituationen till en leksituation kan förskolläraren fånga fler barns uppmärksamhet och intresse till den planerade aktiviteten, detta för att barnen inte ska ta aktiviteten på fullast allvar. En gemensam uppfattning som förskollärarna har är att ifall aktiviteten ses mer som en leksituation kan det bli enklare för barn att våga ta steget framåt och exempelvis svara på frågor eller prata fritt om ämnet, samt att barnet inte förväntar sig att endast den vuxna har rätt svar.

Om lek finns med i aktiviteten, blir det enklare för barnen att våga ta för sig mer och inte ser aktiviteten så "skolaktig" och på allvar. (Förskollärare 5)

6.3.1 Sammanfattande analys

Utifrån svaren som vi har fått från samtliga förskollärare framkom det att lek oftast betraktas som en lustfylld och rolig aktivitet som även kan leda till ett lustfyllt lärande. Det sker alltid ett lärande i olika former och situationer, som exempelvis i och utanför leken menar förskollärarna. Enligt samtliga förskollärare kan leken användas som en resurs för lärandet för att lärandet inte ska betraktas som en "lektion". Istället ska lärandet upplevas som lustfyllt, vilket oftast kan ske genom leken. Detta kan kopplas till den proximala utvecklingszonen genom att verksamheten ska vara en trygg och rolig plats för barnen, där miljön och atmosfären i verksamheten ska upplevas som rolig, intressant och lärorikt för att ett lustfyllt lärande ska kunna ske mellan barn och vuxna och mellan barnen (Säljö 2015). Detta är även något som Andreasson och Allard (2015) lyfter fram som menar att det är viktigt att pedagoger skapar en trygg miljö och atmosfär i verksamheten där alla barn och pedagoger vill

hjälpa varandra, lära sig och utvecklas tillsammans. Detta kan leda till ett lustfyllt lärande där både barn och vuxna lär av varandra och tillsammans, vilket även förskollärarna är eniga om.

6.4 Förskollärare ska stötta men inte störa leken

Förskollärarna anser att deras roll i barns lek är att antingen finnas med som ett stöd som en aktiv deltagare i leken eller vid sidan av leken. Genom att vara med i leken som en aktiv deltagare kan förskollärarna finnas där för att se till att alla barn får en möjlighet att delta i leken. Leken ska ske på barns villkor, där alla får lika mycket inflytande. Pedagoger kan finnas med i leken för att skapa en trygghet för exempelvis nya barn som försöker komma in i en ny barngrupp, samt skapa den trygghet som behövs för att leken ska betraktas som lustfylld.

Det är ibland bra att pedagoger är med i barns lek för att kunna hjälpa barnen hur man kan leka men inte så att man tar över leken. (Förskollärare 3)

En gemensam uppfattning förskollärarna har om deras deltagande i barns lek är att de absolut inte får styra eller ta över leken för mycket om det inte är en planerad aktivitet med en specifik inriktning på ett lärande. Detta är för att leken ska ses som frivillig och är ett sätt för barn att kunna uttrycka sig samt leka utifrån sin fantasi och kreativitet.

Om den vuxne är för mycket i leken, så tar den över leken och ställer normer för "hur man leker den här leken". Man kan lära barnen leken men vara lyhörd för när barnen omformar leken till sin egen och anpassar sig eller drar sig ur. (Förskollärare 2)

Barn berättar gärna för deras pedagoger om de vill att de ska delta i deras lek eller om de inte vill ha en vuxen med i leken. Detta är viktigt att pedagogerna respekterar men att de samtidigt hittar en bra balans för att delta i barns lek. Detta eftersom förskollärarna nämner att leken kan ses som ett perfekt tillfälle att ta lärdomar av varandra även om den vuxna deltar i leken eller finns med som stöd vid sidan av.

Barnen lär sig av andra barn och barnen lär sig av den vuxne. Den vuxne lär sig också av barnen. (Förskollärare 4)

Förskollärarna nämner att de genom observationer utav barns lek kan finnas som ett stöd vid sidan av. Att kunna beakta vad som händer i leken, vad barnen säger och gör samt kunna korrigera leken om leken exempelvis börjar bli våldsam.

Om barnen har svårigheter med att leka eller om något barn stängs ute från leken, men även om leken börjar bli våldsam. (Förskollärare 1)

Det är viktigt enligt förskollärarna att kunna observera leken för att kunna hantera den om konflikter skulle uppstå eller om barnen skulle behöva hjälp med något.

6.4.1 Sammanfattande analys

Utifrån förskollärarnas svar ska deras och andra pedagogers roll i barns lek vara att stödja barnen, både i leken och utanför leken. Pedagoger ska vara aktiva deltagare i barns lek för att finnas där och se till att alla barn inkluderas samt får lika mycket inflytande i leken. Enligt samtliga förskollärares uppfattningar om deras deltagande i barns lek är att de inte får styra eller ta över leken för att inte störa barn när de leker eller förstöra deras lek. Förskollärarna menar att deras roll är att skapa en trygghet i leken för att barn ska känna sig trygga och uppleva en gemenskap. Begreppet scaffolding eller stöttning kan kopplas till förskollärarnas uppfattning om deras roll i barns lek genom att begreppet lyfter fram att pedagogernas stöd är viktig för barns lärande och utveckling. Detta är även något som förskollärarna lyfter fram. De menar att deras stöd är viktig för barn för att de ska få nya perspektiv och kunskaper genom exempelvis leken, där de vägleder in barn i leken och uppmärksammar de på problem som kan uppstå i leken för att problemen ska lösas på bästa sätt. Enligt Säljö (2015) kan detta kopplas till Vygotskijs (1995) syn på pedagogernas roll genom att Vygotskij anser också att pedagogernas roll är en viktig del för barns lärande och utveckling.

7. Diskussion

I detta kapitel diskuteras likheter och skillnader i studiens resultat, som är kopplat till tidigare forskning, styrdokument och teoretiskt perspektiv. Därefter presenteras en sammanfattande slutsats av resultat och en reflektion av studien. I kapitlet diskuteras den valda metodens

relevans för studien och avslutningsvis presenteras förslag på hur vidare forskning skulle kunna se ut.

7.1 Resultatdiskussion

Syftet med studien var att undersöka och bidra med kunskaper om hur förskollärare uppfattar lek respektive lärande samt hur leken kan användas som lärande i förskolan och förskoleklassen. Första frågeställningen i studien är: *Hur definierar förskollärare begreppet lek respektive lärande?* Utifrån resultatet i studien framkom det att förskollärarna i studien ser lek och lärande som två begrepp som förhåller sig till varandra. Detta är även något som Magnusson och Pramling Samuelsson (2019) lyfter fram. De menar att lek och undervisning förhåller sig till varandra och att de är interagerade med varandra. Resultatet i analysen visar att förskollärarna kopplar ett lustfyllt lärande till leken, som de menar att det är på detta sätt lärandet går in i leken. Enligt förskollärarna kan lek oftast förknippas med glädje och det är i leken som barn kan ha mest roligt där de kan använda sin fantasi och kreativitet, samt att de själva eller tillsammans med andra får möjlighet att bestämma hur leken ska se ut. Fantasi, kreativitet och kontroll är förknippade med leken och lärandet och på så sätt förhåller de sig till varandra. Det är i leken som barn kan skapa olika roller och möta olika situationer, som de kan uppleva som exempelvis svåra, utmanande, spännande, roliga, intressanta med mera. Genom att barn tycker att något är roligt och intressant kan det bidra till att barn lär sig och utvecklas. Det är på detta sätt som ett lustfyllt lärande sker (Pramling Samuelsson & Johansson 2006). I läroplan för förskolan (Skolverket 2018) och läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket 2019) lyfts vikten av leken fram. Leken kan bidra till att barn skapar och går in i andra roller, de kan bearbeta sina känslor eller uppfattningar, fantisera och imitera (Skolverket 2018). Det är i leken som barn kan börja samspela och kommunicera med varandra för att exempelvis uttrycka sina tankar, upplevelser och känslor. Detta är även något som Vygotskij (1995) lyfter fram som grunden för barns tidigare språkutveckling. Barn kan även komma fram till lösningar eller bearbeta olika situationer som kan uppstå i leken, som de kan uppleva som svåra. Detta kan stimulera barns tankar och det är på detta sätt som barns fantasier växer fram samt där ett lärande blir synligt och sociala interaktioner uppstår.

Andra frågeställningen i studien är: *Hur arbetar förskollärare med leken och lärandet i verksamheten?* Resultatet i analysen visar att förskollärarna är eniga om att de använder lek som ett hjälpmedel i samband med lärtillfällen. Anledningen till detta är för att lärandet ska betraktas som lustfyllt, mer som en lek, istället för att det ska vara som en lektion. En gemensam uppfattning som förskollärarna har är att om en lärsituation blir till en leksituation kan de fånga fler barns uppmärksamhet och intresse för en aktivitet som de har planerat för barnen. På så sätt kommer barnen inte ta aktiviteten på allvar och istället ska de få möjlighet att själva styra aktiviteten utifrån deras egna tankar, fantasier och idéer, vilket kan leda till att aktiviteten blir mer lekfull. Om en aktivitet betraktas mer som en leksituation kan det bidra till att barn vågar ta steget framåt, genom att de exempelvis vågar svara på frågor och prata fritt utifrån deras tankar, erfarenheter och upplevelser utan att de behöver tänka på att pedagoger förväntar sig rätt svar. Pramling Samuelsson och Johansson (2006) menar att det kan vara problematiskt för pedagogerna att interagera lärandet i leken eller leken i lärandet. För att det ska bli ett lekfullt lärande är det viktigt att pedagoger kan ta del av barns lekvärldar för att på så sätt kunna planera en aktivitet där de integrerar lärandet i leken, vilket även förskollärarna anser är viktigt för att det ska bli ett lekfullt lärande. En gemensam uppfattning som förskollärarna har är att de anser att deras roll i barns lek kan vara viktig men att de inte får ta över leken eller störa barns lek om det inte är en planerad aktivitet med en inriktning på ett lärande. Istället ska de finnas som stöd för barnen om barnen behöver vägledning eller hjälp i leken, menar förskollärarna. Detta kan kopplas till vad Vygotskij (2015) och Pramling Samuelsson och Johansson (2006) anser om pedagogernas ansvar och roll i barnens lek. De menar att pedagogerna inte får ta över eller styra barns lek och att deras roll är istället att vara närvarande och stödja barn i deras lek (Andreasson & Allard 2015). Det som istället är viktigt för pedagoger är att kunna vara responsiv, det vill säga att som pedagog kunna lyssna på barnen och ta del av samt respektera deras tankar och idéer. Detta är även något som samtliga förskollärare är eniga om och de anser att det är viktigt att pedagoger kan ta del av och respektera barns tankar samt att utgå från deras intresse. På så sätt kan det bli lättare för pedagoger att utforma en aktivitet eller undervisning i verksamheten, där både lek och lärande kan integreras och ingå i undervisningen (Pramling & Wallerstedt 2019).

7.1.1 Sammanfattande slutsats och reflektion

I den litteratur som har använts i studien framgår liknande synpunkter om fenomen lek och lärande. Därför har inte många skillnader lyfts fram från tidigare forskning. Resultaten visar inte på några skillnader i svaren som kan kopplas till om man som förskollärare undervisar i förskola eller förskoleklass. Förskollärarna i studien har svarat synonymt med vad som står i litteraturen och på så sätt har likheterna blivit mer synliga och lyfts fram i avsnitt 7.1.

Utifrån studiens resultat kan vi dra slutsatsen att lek och lärande är två begrepp som kompletterar varandra. Oavsett om barn leker utan ett specifikt lärande lär sig barn oftast något nytt i en leksituation. Det är genom lek som barn får möjlighet att uttrycka och bearbeta sina känslor, tankar, idéer, tidigare erfarenheter samt upplevelser. Det är även genom barns lek som förskollärare får tillfälle att ta del av vad barn uttrycker, på så sätt anser förskollärare att den kan skapa ett lärtillfälle utifrån barns intresse och erfarenheter som de visar i leken (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2014). Förskollärare ger uttryck för att de kan vara med och stötta i barns lek genom att de kan ställa frågor till barnen som de kan försöka svara på, på så sätt kan barn börja våga uttrycka sig ännu mer. Detta kan även leda till att förskollärare får en större inblick i barns perspektiv och kan även utveckla leken vidare för att utmana barnen i deras lek. Förskollärarnas delaktighet i barns lek ska ske på barnens villkor, det vill säga att förskollärarna inte får störa eller styra leken (Andreasson & Allard 2015). Skillnaden på synen om förskollärarnas och pedagogernas roll i barns lek är att utifrån lekrepensiv undervisning är pedagogers roll i barns lek viktig eftersom pedagogen kan skapa en undervisning tillsammans med barnen (Pramling & Wallerstedt 2019). Däremot står det i litteraturen att pedagoger inte ska blanda in sig för mycket i barns lek eftersom det kan leda till att pedagogerna kanske tar över och börjar styra barns lek (Andreasson & Allard 2015).

Efter att vi har gjort denna studie har vi fått en fördjupad förståelse för hur lek kan användas som lärande. Vi har fått en ny syn på hur vi i vår framtida yrkesroll som förskollärare kan förhålla oss till området lek och lärande. Vi som blivande förskollärare ska kunna utforma en rolig och lärorik plats för barnen, där lek och lärande ska ses som en helhet, för att det ska bli ett lustfyllt lärande och en lekfull plats för barnen. ”Ett förhållningssätt hos alla som ingår i

arbetslaget och en miljö som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnens utveckling, lärande och välbefinnande” (Skolverket 2018, s. 8).

7.2 Metoddiskussion

För att hitta relevanta och tillgängliga deltagare till vår forskningsstudie valde vi att utgå från ett bekvämlighetsurval, med relevanta menar vi förskollärare med en lång erfarenhet inom yrket. Därför valdes förskollärare som vi haft kontakt med innan och kände till för samtliga intervjuer. En annan anledning varför vi valde att utgå från ett bekvämlighetsurval var eftersom vi ansåg att det skulle vara svårt att få med deltagare till studien på grund av den rådande pandemin, med coronavirus, och att det skulle kunna ses som ett hinder för att delta i studien. Till en början planerade vi att jämföra hur leken och lärandet såg ut i förskolan och förskoleklassen. Tanken var först att vi skulle intervjua fem förskollärare i förskolan och fem förskollärare i förskoleklassen, för att kunna göra jämförelse i förskollärarnas uppfattningar om lek och lärande i både förskolan och förskoleklassen. Vi upptäckte att det var svårt att hitta förskollärare som arbetar i förskoleklass och som kunde delta i studien. Då bestämde vi oss för att vi skulle utgå från de deltagarna som var intresserade av att delta i studien och utgå från deras svar. För att respektera restriktionerna för den rådande pandemin valde vi därför att erbjuda både en digital intervju via dator eller telefon samt att intervjutillfället kunde ske på plats i verksamheten. Detta valde vi för att underlätta så mycket som möjligt för deltagaren. Fyra av intervjuerna skedde på plats och en intervju skedde via ett telefonsamtal. Vi upplevde att båda metoderna fungerade bra och gav användbara svar för den underliggande studien.

Den valda metodansatsen ansågs vara relevant för vår kvalitativa studie eftersom studien riktade sig till förskollärarnas utsagor om leken och lärandet i verksamheten. Metoden som användes i studien var semistrukturerade intervjuer eftersom denna metod lämnar utrymme för följdfrågor, detta för att öka möjligheten att studiens frågeställningar ska bli besvarade. Vi upptäckte att denna metod bidrog till en bättre och djupare förståelse utifrån respondenternas perspektiv. Däremot upplevde vi att det skulle varit till en fördel om vi ställt ytterligare följdfrågor för att öka möjligheten att komma närmre respondenternas beskrivning av deras uppfattningar och erfarenheter.

De valda intervjufrågorna utformades utifrån studiens syfte och frågeställningar, detta resulterade i sju intervjufrågor som vi ansåg vara relevanta till det som skulle undersökas. Något som vi ångrar att vi inte gjorde var att utföra en pilotstudie innan vi började våra intervjuer. En pilotstudie var planerad att utföras men på grund av tidsbrist valde vi att utforma intervjufrågorna själva för att sedan vända oss till vår handledare för bedömning av frågorna. Vi valde att bearbeta frågorna tills vi ansåg att vi hade formulerat relevanta frågor som skulle ge möjlighet att besvara studiens syfte och frågeställningar. Risken med att inte utföra en pilotstudie är att forskarna vid ett intervjutillfälle kan inse att frågorna skulle kunna formuleras på ett annat sätt. Detta var något som vi själva upptäckte vid några intervjutillfällen, men beroende på vad och hur respondenten svarade på frågorna kunde vi ta hjälp av följdfrågor för att få tydligare svar. En fördel vi ansåg med den valda metoden var att intervjuer gav förskollärarna tid och möjlighet att kunna besvara frågorna samt följdfrågorna fritt utan att behöva känna sig stressade. Detta kan vara för att vi valde att använda oss av öppna frågor i intervjun, vilket ger respondenten ett fritt utrymme att besvara frågorna mer detaljerat än om vi enbart använt oss av slutna frågor. Vi upplevde att ingen av våra deltagare kände sig stressade eller påtvingade till att svara på frågorna vilket bidrog till ett bra och ömsesidigt samtalsklimat mellan båda parter.

En kritisk aspekt som vi kom fram till var studiens tidsram. Om tidsramen varit längre hade vi inte valt att utgå från ett bekvämlighetsurval. Istället hade vi försökt öka antalet deltagare genom att vända oss till ett större område eller fler förskollärare i olika kommuner, vilket även kanske skulle påverkat den föreliggande studiens resultat. Ett större antal deltagare i olika kommuner hade kunnat öka studiens tillförlitlighet eftersom resultatet baserats på ett större urval i ett större område. Vi valde att utgå utifrån ett bekvämlighetsurval på grund av studiens tidsram. Om vi exempelvis hade utgått från fler förskollärare i olika kommuner och inte enbart förskollärare vi kände till hade den föreliggande studien kanske sett annorlunda ut. Detta eftersom vi troligtvis hade fått fler varierande svar utifrån studiens frågeställningar, vilket i sin tur hade också kanske gett ett annorlunda resultat.

7.3 Vidare forskning

Studiens fokus har varit att förskollärare beskriver sina uppfattningar om begreppet lek respektive lärande samt hur de arbetar med begreppen i verksamheten. Det skulle vara intressant att som vidare forskning utgå från ett liknande syfte men att en ny studie då skulle riktas mot observationer. Genom en observationsstudie skulle vi som forskare kunna observera förskollärarnas arbete i praktiken istället för att enbart utgå från förskollärarnas uppfattningar. Detta skulle kunna vara ett bra tillfälle att jämföra resultatet av det insamlade materialet från intervjustudien och observationsstudien. På så sätt skulle vi kunna se om förskollärarna arbetar på samma sätt som de beskriver att de gör. Detta hade kunnat resultera i att vi skulle få en större helhetssyn över det grundläggande området om lek och lärande i verksamheten.

Referenslista

Andreasson, A. & Allard, B. (2015). *Lärande lek i förskoleklass*. Stockholm: Lärarförlaget

Björklund, C. & Palmér, H. (2019). I mötet mellan lekens öppenhet och undervisningens målorientering i förskolan. *Forskning om undervisning och lärande*, 7(1), ss. 64-85.

https://forskul.se/wp-content/uploads/2019/03/ForskUL_vol7_nr1_2019_s64-85.pdf

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 4. uppl., Lund: Studentlitteratur

Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. 3. uppl., Stockholm: Liber

Fridman, Å. (2019). ”Jag är nog ganska barnslig”. *Förskoletidningen*, (3).

<https://www.forskoletidningen.se/3-2019/jag-ar-nog-ganska-barnslig> [2021-09-14]

Hägglund, S. & Pramling Samuelsson, I. (2009). Early childhood education and learning for sustainable development and citizenship. *International Journal of Early Childhood*, 41(2), Artikel 49, ss. 49-60

Lillemyr, O-F. (2013). *Lek på allvar – en spännande utmaning*. Stockholm: Liber

Magnusson, M. & Pramling Samuelsson, I. (2019). Att tillägna sig skriftspråkliga verktyg genom att leka affär. *Forskning om undervisning och lärande*, 7(1), ss. 23-43.

https://forskul.se/wp-content/uploads/2019/03/ForskUL_vol7_nr1_2019_s23-43.pdf

Malmö stad. (2019). Att ta leken på allvar. *Fokus förskola*, (1). <https://malmo.se/Fokus-forskola/Artiklar-Fokus-forskola/2020-03-11-Att-ta-leken-pa-allvar.html> [2021-10-12]

Nilsson, M., Lecusay, R. & Alnervik, K. (2018). Undervisning i förskolan: Holistisk förskoledidaktik byggd på lek och utforskande. *Utbildning & Demokrati*, 27(1), ss. 9-32.

<https://journals.oru.se/uod/article/view/1090/1079>

Nylander, L. (2019). Utan lek inget lärande. *Forskning.se*.

<https://www.forskning.se/2019/10/22/utan-lek-inget-larande/>

Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2014). Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori. 2.uppl., Stockholm: Liber

Pramling Samuelsson, I. & Johansson, E. (2006). Play and learning – inseparable dimensions in preschool practice. *Early Child Development and Care*, 176(1), ss. 47-65.

DOI:10.1080/0300443042000302654

Pramling Samuelsson, I. & Johansson, E. (2009). Why do children involve teachers in their play and learning? *European Early Childhood Education Research Journal*, 17(1), ss. 77-94.

DOI:10.1080/13502930802689053

Pramling Samuelsson, I. & Mauritzson, U. (1997). *Att lära som sexåring – en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket.

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a652190/1553955325411/pdf50.pdf> [2021-08-28]

Pramling, N. & Wallerstedt, C. (2019). Lekresponsiv undervisning – ett undervisningsbegrepp och en didaktik för förskolan. *Forskning om undervisning och lärande*, 7(1), ss. 7-22.

https://forskul.se/wp-content/uploads/2019/03/ForskUL_vol7_nr1_2019_s7-22.pdf

Ring, M. (2018). Med plats för lek. *Förskoletidningen*, (2).

<https://www.forskoletidningen.se/2-2018/med-plats-lek> [2021-09-14]

Skolverket. (2017). *Stöttning på olika nivåer*. Stockholm: Skolverket.

https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/Grundskola/033_nyanlandas-sprakutveckling/del_02/Material/Flik/Del_02_MomentA/Artiklar/M33_7-9-gy_02A_stottning_ny.docx [2021-10-14]

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan, Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11 (reviderad 2019)*. Stockholm: Skolverket.

Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl., Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2015). *Lärande – en introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö: Gleerups

Thulin, S. (2011). *Lärares tal och barns nyfikenhet: Kommunikation om naturvetenskapliga innehåll i förskolan*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/25276/3/gupea_2077_25276_3.pdf

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer – inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

https://lincs.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Vygotskij, L. (1995). *Fantasi och kreativitet*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos

Bilaga 1

Allmänna frågor om respondenten

- Namn:
- Ålder:
- Hur länge har du jobbat som förskollärare?

Intervjufrågor

- Hur skulle du beskriva begreppet lek?
- Hur skulle du beskriva begreppet lärande?
- Anser du att lek och lärande förhåller sig till varandra?
Om svaret är ja, ge exempel på hur?
- Anser du att det finns någon skillnad mellan begreppen lek och lärande?
Utveckla ditt svar med exempel.
- Hur ser du på lekens betydelse för barns lärande och utveckling?
Utveckla ditt svar.
- Hur interagerar du som förskollärare med lek och lärande i undervisningen i förskolan/förskoleklassen?
Ge exempel.
- Vad anser du om att vuxna interagerar i barns lek?
Utveckla ditt svar.

Bilaga 2

Information om studien med försäkran om samtycke

Detta är en förfrågan om ditt deltagande i en studie om lek och lärande i förskolan/förskoleklassen.

Hej! Vi är två förskolläroarstudenter som nu går sista terminen i förskolläroarutbildningen på Höskolan Kristianstad. Vi har nu påbörjat vårt examensarbete med syftet att undersöka och bidra med kunskaper om hur förskolläroare uppfattar lek respektive lärande samt hur leken kan användas som lärande i förskolan och förskoleklassen. Vi har valt att använda intervjuer som metod till vårt examensarbete som kommer att ske enskilt. Med hjälp av vår studie vill vi kunna bidra med kunskaper om lekens betydelse för barns lärande, detta utifrån förskolläroares perspektiv. Vi riktar oss därför till dig med förskolläroarutbildning att delta i vår studie. Samtliga respondenter kommer att aidentifieras när arbetet är färdigt att publiceras. På grund av den rådande pandemin vill vi ge dig möjlighet att avgöra om intervjun ska genomföras på plats eller via ett digitalt möte. Vi planerar att genomföra intervjuerna från vecka 38 till 39.

Vid intervjun kommer du som respondent att få svara på ett par frågor som förhåller sig till vår studie, intervjun kommer att ske vid ett tillfälle och kommer ta cirka 30 minuter. Intervjun kommer att dokumenteras med hjälp av ljudinspelning. Det insamlade materialet från intervjudeltagarna kommer vi som studenter att analysera och sedan presentera i vår studie på förskolläroarutbildning vid Höskolan Kristianstad. Undersökningen kommer att utgå från forskningsrådets forskningsetiska principer. Ditt deltagande kommer att vara anonymt, inga namn på er respondenter eller förskola kommer att nämnas i vår studie. Vilken kommun som er förskola ligger i kommer också att förbli konfidentiellt. Det är frivilligt att delta i undersökningen och du som respondent får avbryta ditt deltagande när du vill, utan motivering eller negativa konsekvenser för dig. Ljudinspelningen från intervjun kommer förvaras på ett säkert ställe hos oss studenter, där endast vi, handledare och bedömande lärare kan få tillgång till ljudinspelningen.

Resultatet av denna undersökning kommer att avrapporteras och som examensarbete och bli en offentlig handling. Examensarbetet kommer att publiceras via databasen DIVA som du kommer kunna hitta via länken här nedan

<http://www.diva-portal.org>

Har ni några frågor eller funderingar är ni välkomna att höra av er till oss eller tillvara handledare. Om du är intresserad av att medverka i vår studie får du gärna lämna ditt skriftliga samtycke i samtyckesblanketten (på sista sidan) via mail innan vecka 38.

Med vänliga hälsningar

Sophie Adlén: xxxxxx@stud.hkr.se

Maja Duronjic: xxxxxx@stud.hkr.se

Handledare: Camilla Forsberg

Adjunkt i svenska, lektor i pedagogik

Tel: xxxxxx

E-post: xxxxxx@hkr.se

Samtycke till deltagande i studien om lek och lärande i förskola och förskoleklass

- JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta i studien om lek och lärande i förskola/förskoleklass**

- JA, jag samtycker till att bli ljudinspelad i samband med studien om lek och lärande i förskola/förskoleklass**

Datum .....

.....

Deltagares Namnteckning

.....

Namnförtydligande